

**Пропозиції**  
**Міністерства закордонних справ України**  
**до проєкту Закону України**  
**«Про надання захисту іноземцям та особам без громадянства»**

ініціатори законопроєкту – народні депутати України Лубінець Д.В.,  
Горбенко Р.О., Єфімов М.В., Кузнєцов О.О., Мандзій С.В., Тарасенко Т.П.,  
Ткаченко М.М., Умеров Р.Е., Яковлева Н.І.

*реєстр. № 3387 від 24.04.2020*

перше читання

**1. Міністерство закордонних справ України підтримує проєкт Закону України з зауваженнями в межах компетенції МЗС.**

2. За результатами опрацювання законопроєкту вважаємо за необхідне внести до проєкту Закону такі зміни:

1. У частині п'ятій статті 15 та частині четвертій статті 22 проєкту Закону слова та знак «Міністерства закордонних справ України.» виключити.

Положеннями частини п'ятої статті 15 та частини четвертої статті 22 проєкту Закону передбачається, що, у разі виникнення сумнівів щодо достовірності поданої шукачем захисту інформації та необхідності у встановленні справжності і дійсності поданих ним документів, уповноважений орган може, зокрема, звертатися з відповідними запитами до МЗС з метою встановлення справжніх фактів стосовно особи, заява якої розглядається.

Завдання та функції МЗС визначено статтями 6 і 7 Закону України «Про дипломатичну службу», а також пунктами 3 і 4 Положення про МЗС України, затвердженого постановою КМУ від 30.03.2016 № 281.

Встановлення правової природи документів та, відповідно, належності кожного відповідного документа до категорії дійсних (справжніх) чи таких, що містять ознаки підробки, є невласивою для МЗС функцією і не входить до компетенції МЗС, визначеної згаданими вище нормативно-правовими актами.

Законодавство України містить дієві інструменти для перевірки ДМС отриманої від шукачів захисту інформації, достовірність якої може викликати сумнів, у рамках розгляду заяв про надання захисту.

Зокрема, підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів та засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ, здійснюється в рамках процедури легалізації іноземних офіційних документів (крім документів, виданих компетентними органами іноземних держав, які не є членами Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, 1961 року) у порядку, передбаченому Інструкцією про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном, затвердженою наказом МЗС України від 04.06.2002 № 113, зареєстрованим в Мін'юсті України 26.06.2002 за № 535/6823.

Вірність відомостей, зазначених у втрачених документах, може також перевірятися шляхом витребування з-за кордону копій (дублікатів) таких документів, яке здійснюється відповідно до Інструкції про порядок витребування

документів соціально-правового характеру для громадян України, іноземців та осіб без громадянства, затвердженої наказом Мін'юсту, МЗС України від 21.09.2015 № 1786/5/272, зареєстрованим в Мін'юсті України 26.06.2002 за № 535/6823, та проведення порівняльного аналізу наданої шукачами захисту інформації з даними, що містяться у витребуваних документах.

Водночас, варто зазначити, що, з урахуванням вимог вищезазначених Інструкцій в частині подання заявниками для легалізації або витребування документів оригіналів документів, що посвідчують особу, зазначеною можливістю не зможуть скористатися шукачі захисту, які при зверненні за наданням захисту поінформували уповноважений орган про втрату таких документів.

Практична імплементація положень частини п'ятої статті 15 та частини четвертої статті 22 проекту Закону у запропонованій ДМС редакції в частині надання МЗС сприяння у встановленні об'єктивних відомостей стосовно шукачів захисту, є неможливою з огляду на те, що запити про отримання будь-якої інформації, розпорядниками якої є компетентні органи іноземних держав, здійснюється МЗС або закордонними дипломатичними установами України виключно дипломатичними каналами. У цьому контексті направлення офіційних звернень до відповідних держав з метою підтвердження чи спростування наданих шукачами захисту даних порушуватиме гарантоване пунктом 11 частини першої статті 47 розділу V проекту Закону право шукача захисту на конфіденційність інформації та нерозкриття такої інформації органам влади країни походження.

## 2. Частину третю статті 33 проекту Закону викласти в такій редакції:

«3. Уповноважений орган розглядає особову справу шукача захисту, направляє запити до Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України з метою отримання позиції зазначених державних органів у межах їх компетенції щодо доцільності надання шукачеві захисту притулку. Строк опрацювання зазначеними державними органами запитів уповноваженого органу не повинен перевищувати двох місяців.».

У зв'язку з цим у частині четвертій статті 33 проекту Закону слова «письмових висновків Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України» замінити словами «позицій Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України».

Положеннями частини третьої статті 33 проекту Закону встановлено, що в рамках розгляду особової справи шукача захисту, уповноважений орган, зокрема, направляє до МЗС та СБ запити з метою отримання письмових висновків щодо доцільності надання шукачеві захисту притулку у межах компетенції зазначених органів.

Згідно з підпунктом 14 пункту 4 Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою КМУ від 20.08.2014 № 360, прийняття рішень про визнання іноземців та осіб без громадянства біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, про втрату, позбавлення статусу біженця або додаткового захисту і про скасування рішення про визнання біженцем, або особою, яка потребує додаткового захисту, віднесено до компетенції ДМС.

До повноважень МЗС у рамках участі у формуванні та реалізації державної політики у сфері правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні віднесено оформлення іноземцям та особам без громадянства віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію, а також розгляд заяв про надання дозволу на імміграцію іноземців та осіб без громадянства, що постійно проживають за межами України.

Складення письмових висновків щодо доцільності надання притулку іноземцям та особам без громадянства, які звертаються з відповідними клопотаннями, перебуваючи на території України, виходить за межі компетенції МЗС і має здійснюватися державними органами, уповноваженими на прийняття рішень про наявність законних підстав для перебування іноземця та особи без громадянства на території України та продовження або скорочення строку такого перебування відповідно.

3. У частині другій статті 39 проекту Закону слова «письмові пропозиції уповноваженого органу, Державної прикордонної служби України та Міністерства закордонних справ України» замінити словами «письмові пропозиції уповноваженого органу, Державної прикордонної служби України та позиція Міністерства закордонних справ України».

Відповідно до частин першої-другої статті 39 проекту Закону підставою для підготовки МВС подання про видання Кабінетом Міністрів України постанови про надання особам тимчасового захисту є письмові пропозиції ДМС, АДПС та МЗС щодо необхідності надання іноземцям та особам без громадянства тимчасового захисту.

У цьому зв'язку зазначаємо, що МЗС на виконання абзацу п'ятого підпункту 2 пункту 3 та підпункту 7 пункту 4 Положення про МЗС України, затвердженого постановою КМУ від 30.03.2016 № 281, на постійній основі забезпечує інформування державних органів про найбільш важливі та резонансні події у світі, вносить пропозиції щодо реагування на події, що безпосередньо стосуються національних інтересів, надає державним органам інформацію, необхідну для реалізації ефективної зовнішньої та внутрішньої політики України, у тому числі щодо зазначених у пункті 25 частини першої статті 1 розділу I проекту Закону надзвичайних ситуацій, наявність яких пов'язується проектом Закону з можливістю поширення на тих чи інших іноземців та осіб без громадянства положень проекту Закону у частині надання особам тимчасового захисту в Україні.

Внесення МЗС окремих пропозицій щодо необхідності надання іноземцям та особам без громадянства, які масово прибувають в Україну з метою пошуку тимчасового захисту у зв'язку із зазначеними вище надзвичайними ситуаціями, виходить за межі компетенції МЗС і має здійснюватися державними органами, уповноваженими на прийняття рішень у сфері встановлення законних підстав для перебування іноземців та осіб без громадянства на території України та продовження або скорочення строку такого перебування відповідно.

4. Ураховуючи викладені вище зауваження щодо невідповідності функцій, які проектом Закону пропонується покласти на МЗС, статтям 6, 7 Закону України «Про дипломатичну службу» та пунктам 3, 4 Положення про МЗС України, а також пункту 4 Положення про ДМС України, яким закріплено повноваження

ДМС у сфері міграції, біженців, надання іноземцям та особам без громадянства захисту, вважаємо за необхідне частину сьому статті 53 проекту Закону, якою передбачається визначення меж компетенції суб'єктів владних повноважень та установ у сфері надання захисту іноземцям та особам без громадянства, викласти в такій редакції:

*«8. Міністерство закордонних справ України, закордонні дипломатичні установи України в межах компетенції беруть участь у підготовці укладення міжнародних договорів України з питань, пов'язаних із захистом соціальних, економічних та інших прав і інтересів біженців, у тому числі з питань компенсації збитків, завданих біженцям, витратами на їх приймання та облаштування; за запитом уповноваженого органу надають інформацію про ситуацію у країнах походження біженців; оформлюють у встановленому порядку членам сімей осіб, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, візи для в'їзду в Україну. Міністерство закордонних справ в межах компетенції вносить у встановленому порядку на розгляд Президента України або Кабінету Міністрів України пропозиції щодо укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України із зазначених вище питань; за запитом уповноваженого органу інформує щодо позиції стосовно доцільності надання шукачам захисту притулку.».*

**Заступник  
Міністра закордонних справ України**



**Євгеній ЄНІН**

«12» травня 2020 року